

trda podlaga, na kateri se celó zgodovinsko razvitje sozidava, tedaj jih moramo priznavati in ceniti, ako hočemo imeti zgodovinsko podlago za naše državno in narodno življenje. Zavoljo tega moj duh tako rad poletí nazaj v preteklost, da bi se iz nje nasrkal bogate hrane za sedanost in bodočnost!

Na koncu oddelka o ženitbah dostavlja pisatelj dr. Klun sledeče opazke, ki kažejo družega Kluna kakor je danes:

Evo, glavne in bistvene črte slovenske ženitbe. V mnogem tu nahajamo poslednje sledi poganskih starih Slovanov. Koliko se od njih ohrani našim vnučkom, to se ne more odločiti, ker utančena civilizacija povsod zatira stare običaje in jih zamenjuje z brezcvetnim kosmopolitizmom.

Med drugim dalje pravi: Kar smo, to moramo popolnoma biti! Vse polovično in nejasno je pogubljivo, tako za posamno osebo kakor za ves narod. In toraj, ako hočemo biti samostojen narod, moramo se vsigdar in povsod opirati na „narodnost“; iz nje moramo črpati duševno hrano življenja in na njej moramo sezidati sebi hram slave v bodočnosti. Kje živejšé in samostojnejše živí narod, kakor v svojih starih podedovanih običajih, v svojih pripovedkah in pesmih? — Pokažimo narodu njegova lastna bogastva, in mi mu bomo večo uslugo skazali, kakor da na naša tla prenašamo tako nazvano „staroklasično“ obrazovanje, kajti vse to vendar za nas le eksotična rast ostane. Slovanom, hvala Bogu, ni treba gnati se za ptujim, kajti naši lastni zakladi še niso izcrpljeni, in so preobilni, oni so žalibog! le premalo še obdelani. (Dal. prih.)

Starinske in povestniške stvari.

Pitanja

družtva za jugoslav. povjestnico i starine

na sve prijatelje starinah i povjestnice naroda hrvatskoga, slovenskoga, srbskoga i bugarskoga.

1. Ima li u vašoj okolici uz jezera, blata, bare, mrtve vode ili budikakove močvare manjih ili povećih prostorinah, nakoljenih starimi hrastovimi stupovi, medju kojimi ima svakojake truhleži ili truhlače, a medju njom orudje iz kamenite dobe, kao: kameniti mlato vi (bat, malj, čekić) liepo izgadjeni i provrtani? Zatim klinovi, sjekire, bradve, švarbe, dlieta, kopja, noževi, branici od mačevah, bodeži, tarrionice (Reibsteine), žrvnji itd.? Nadalje žare i criepovi iz gline, a igle, kolutci, narukvice, grivne, spone, zaponci od kosti ili roga? Ima li tu tragovah jantaru, liešnjakom ili siemenju raznoga žita? Ima li kosti od životinje?

2. Ima li kod vas špiljah u kojih se nalaze čovječje kosti, a uz njih štagod od gore spomenuta orudja iz kamenite dobe?

3. Jeda li se našlo u vašoj okolici ogromnih kostih od predpotopne zvieradi, a uz njih orudje iz višespomenute kamenite dobe?

4. Ima li u vašoj okolici starih grobovah sagradjenih iz neobdjelana velika kamenja? Ima li okruglih, šiljastih ili podugljastih brežuljakah (humkah, gomilah, gromačah) nanešenih, nakoliko se razabradi može, od ljudskih rukuh? Jeda li su taka mijesta obrubljena kamenjem? Kako se zove ono mjesto gdje stoje taki brežuljci? Što pripovieda o njih narod? Da li se našlo u njih budi kakovo orudje ili oružje iz kamena, ili iz tuča, mjeda, bakra, železa? Ili su možebiti našli mužke i ženske nakite od kosti, tuča, mjeda, bakra, železa,

srebra ili zlata, kao n. p. igle, prstenje, spone, kopče, narukvice, naušnice, putce, (dugmeta, gumbe) páse, šlemove, kacige, oklopja? itd. Da li su ujednu našli pepela sa žarama ili bez žarah? ili pako čovječje kosti, a uz njih po koj novac, oružje? itd.

5. Ima li kod vas stečakah t. j. velikih stojećih kamenitih grobnicah, s napisi ili s izdjelanimi svakojakimi uresi i nakiti? Ima li mašalah? ili pako grobovah (rakah) u kojih se nalaze kameniti struge (mrtvačke škrinje, sanduci, liesi) s liešinom? Da li su pokriveni oti grobovi kamenitom škriljom, pločom ili zemljom?

6. Ima li u vašoj okolici pustih ili obradjenih zemljištah, nazvanih: gradišće, gradac, gradovec, crkvište, crkvina? Da li tu ima traga zidinam, i da li se našlo orudje, oružje, novci, kamenite ploče, opeke (cegle) itd. s napisi i nakiti ili bez njih?

7. Ima li kod vas ostanakah starih vodovodah, sa cievi i žliebovi od kamena, pečene zemlje, železa, olova itd.?

8. Jesu li našli u vašoj okolici ikada kod kopanja ili oranja budi kakove starine, kao: žare, lonce, posudja, oružja, nakite, novce, kipove, napise itd. Iz kakova bijahu tvoriva ove stvari? kamo su dospjele?

9. Ima li na zidovih vaše crkve, kapele, grada, ili na budi kakovom gradjevnom spomeniku, kao i na zvonovih, na nadgrobnih kamenih, ikonah, krstovih, crkvenih posudah, svećeničkih odorah (haljinah) ikakovih starih napisah na grčkom, latinskom, slovjsenskom, talijanskom, njemačkom itd. jeziku? Bili so mogao dobiti prepis toga napisa?

11. Ima li kod vas gorah, briegovah, poljah, klanjacah, špiljah, ponorah, pećinah, liticah, skalinah, stienah itd. s imeni, koja spominju na bajaslovje (mitologiju), na historiju, na ime budi kojega slavnoga čovjeka, ili na koju znamenitu narodnu zgodu?

(Dalje prihodnjič.)

Lepoznanski del.

Propást srca.

Svobodno po hrvaščini posnel Josip Levičnik.

Ako hočete spoznati zlasti vé, mlade naše slovenske rojakinje in nadepolne bralke „Novic“, tudi kak sad tako imenovanega višega ženskega izobraženja, ali, kakor nekteri radi pravijo, „visoke kulture“, berite sledečo povest. Stavim kaj, da mi pritrdite, da bolje je znati šivati, presti in kuhati, ter sploh kos biti domačim opravilom, kakor pa šopiriti se kot gospodičina, zbegana po odgoji dandanašnjega časa.

Na svojem potovanji po sosedni naši deželi obiskal sem v Z... poleg družih tudi prijatelja N*, ki je bil oskrbnik ondotni veliki jetnišnici. Sprejel me je srčno; ker pa je bil v tistem hipu ravno obložen z opravili, me je poprosil, naj pridem nekoliko kasneje. Obljubil mi je med drugim, da hoče skazati mi vse prostore obširnega poslopja, v katerem biva, ter seznaniti me tudi z domačim redom onih nesrečnežev, ktere je žalostna osoda ropala ljube prostosti in zakopala jih tako rekoč v živi grob!

Prisedši o določenem času se po kratkem postanku napotiva s prijatlom, mladim in vrlo izobraženim gospodičem, po dolgem jetnišničnem mostovžu poleg tesnih in tamnih izbic, ki so bile zaklenjene vse s teškimi železnimi durmi, in za kterimi je bilo stisnjenega tolikanj zločinstva, pa tudi revščine in siromašne strahote. Človeku v tacih prostorih nehotoma nekako tesno pri srcu prihaja; in akoravno se vé varnega in tudi pro-

stega, vendar mu neki čut šepetá na dušo: Bog! da bi bil le kmalu zunaj!

Doli na koncu tamnega mostovža pripeljejo jetnišni čuvaji zdaj iz enega izmed osamljenih prebivališč — res pravega doma jokú in omamljivega obupa — neko mlado žensko visoke in tanke rasti. Akoravno priprosto opravljena, sta vendar predóčila njen obraz in obnaša, da more biti jetnica odličnega stanú. Peljejo jo nama nasproti. Nehoté jo žaliti z radovednim opazovanjem pogledal sem jej v obličje le nekoliko od strani in memogredé. Bila je bledih, al prekrasnih lic, rekel bi, klasične lepote. Črte njenega obraza bile so popolnoma pravilne, in sploh vse truplo nekaka podoba gibljivega, mojstersko-izrezanega kipa. Gledajoča ravno pred-se ni pobesila švigajočega črnega očesa v tla, pa tudi ne ozrla se na naju. Na obličji jej ni bilo sledú kakega ganutja; — ni trenila z očesom, ni probledela bolj, pa tudi plašljive sramožljivosti rudečice ni bilo najmanjšega sledú na njenem licu. Drvéno in nekako ponosito je šla memo naju. Taka ženska lepotica! — pa na tako žalostnem mestu! — mislim si sam pri sebi. Vrezalo me je globoko v srce, videti ta žalostni prizor.

Kmalu zaokrenejo se čuvaji z jetnico v neke stranske mostovže, in bila je tako prikrita mojim očém. Predno še sem zastavil vprašanje o tej prečudni prikazni, reče mi prijatelj: „To ti je hči generala K...., enega najbogatejših posestnikov naše dežele“. „Tako? — zavrnem osupnjeno — „pa kako je prišla za millega Boga ona v ta žalosti polni dom?“ — „To ti morem razložiti bolj na obširno, dragi moj; vendar tū ne, ampak doli na vrtu v hladni senci košatih dreves“ — odgovorí mi prijatelj. — Da me je zdaj še bolj tiščalo iz dolgočasnih zidin, lahko je misliti. Prostor-nemu dvoru je bil prislonjen, vendar z visoko, močno železno zagrajo ločen, perivoju enak vrt, kjer so se smeli ob svojih časih že nekoliko poboljšani in zanesljivi kaznjenci sprehajati. Tū noter stopiva tudi midva s prijateljem, sedeva na mehko rušnato počivalo, in prijatelj mi prične tako-le pripovedovati:

Kakor si se sam prepričal, Rozina K.... je še vedno krasna gospodičina. Razen da je v ječi še nekoliko bolj obledela, je, kakoršno si ravnokar videl, tudi poprej bila: blede, kakor bi bila izdolbena iz belega marmelja; rasti vzorne, prav vilinske; poleg tega pa bi bil človek mislil, da duša ne oživlja krasnega tega telesa in da živo srce ne bije v njenih prsih. S čarobno nekako silo vlekla je k sebi vse, ki so jo le enkrat videli; ob enem pa zopet z ledeno svojo hladnokrvnostjo odbijala jih od sebe. Svet je govoril o njej, da ni v stani zajokati se, in tudi ne nasmejati. Njena čutja, na videz vsa otrpnjena, priličiti bi se bila mogla ognju, ki nevidno tli pod ledeno skorjo. Včasih je kakor nek žark preletel njeno obličje, ki bi se bil mogel primeriti najbolj srdu, kar pa se je komaj zapazilo; — naglo neko migljanje z ustnicami; — plamteče sijanje oči; — kratkotrpeča blede rudečica v licih, bliskajoča in zopet vgasivša ko blisk: to so bile na njej znamenja dušnega vznemira. — Mati jej je bila zgodaj umrla. Oče, akoravno je svojo hčer — ednico — srčno ljubil, vendar je, zadržavan po obilnih opraviilih, zanemarjal njeno odgojitev. Zato pa se je ona sama, kakor je vedela in znala, izobraževala in odgojevala, ter resnično tudi svoj um z odličnimi znanostmi obogatila. Navadila se je govoriti mnogo jezikov; prisvojila si je popolno izurjenost v godbi in risanji. Govorila je malo. Živela je po večem v samoti; misliti je bilo o njej, da je ni mogla nobena reč posebno ganiti. Zaprla se je tako rekoč sama sebi, in srce jej je bilo kakor okamnelo. Pa vendar v kljub vsem tem svojičnostim bila je na daleč okrog znana in občudovana

zastran svoje lepote, izobraženosti, umetnosti in svojega bistrega duhá. Odlični svet celega mesta imel jo je kot neko čudo ter imenoval jo osobiti original.

Za sladkače in prilizovalce se kar zmenila ni, in bila bi tako kmalu spravila gizdaline celega mesta v obup. Ceravno pa je nekako mrzela na moški spól, bila je vendar po njem v vseh društvih in javnih zabavah vedno okroževana in odlikovana. Osipana bila je pri tacih prilikah tako rekoč od sladkih besed, prilizovanja itd., kar pa navadno ni dolgo poslušati marala, in ko jej je bilo tacih marnj dovolj, znala je z malimi besedami štrkniti kakor z bodalom ter odpraviti iskrene častilce ohlajene in oparjene od sebe. Pogostoma je djala: „Oh, kolika je sopara med temi priliznjenimi gospodčiči, ki so podobni pristjenim komarjem najbolj vročega poletnega časa“.

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

V Gorici 4. marca. (*Smešnica v postu.*) Pretekli pondeljek se je pripetilo na tukajšnji železnični postaji nekaj prav mikavnega. Zapustiti je imel Gorico z laškim vlakom o polnoči vodja kmetijske šole K. Ohlsen. Ohlsen je bil nenavaden mavovt, ki je veliko merodajnih ljudi za nos vodil. Nekteri izmed njih so se poslednji čas zavedeli, tako na priliko, deželni odbor in drugi. Ali namesti teh so pa drugi v mrežo O.-novega hinavstva zabredli. V tem, namreč, ko se je poprej delal črno-rumenega Avstrijanca, postal je kar na enkrat — pravijo — Lahon, tem bolj, ker je bil dosegel dobro službo v Italiji in red krone italijanske. Vsled tega so ga poslednji čas pred njegovim odhodom tukajšnji Lahoni radi imeli. Tisto noč, ko je imel odri-niti, so se zbrali na postaji nekteri njegovih učencev in mnogi omenjene baže gospodje in so mu napravili bakljado. Manjkalo je malo časa več do minute, ko je imel hlapon zažvižgati, a Ohlsen-a še ni bilo. Kar na enkrat se sliši drdrati voz; častilci ravnatelja se razpostavijo z bakljami v dve vrsti; voz se vstavi in iz njega stopi — — dr. Dolijak, predsednik katoliško-političnega društva, s prvostolnim kornim vikarijem Alpi-tom, ki sta odrinila tisto noč v Rim, poklonit se z avstrijsko deputacijo vred sv. Očetu. Vedeti pa morajo čitatelji „Novic“, da Dolijak je Lahonom že od nekdej trn v pēti, in zdaj še bolj, kot prvosednik omenjenega društva. Dr. Dolijak se je, se ve da, svetilcem lepo zahvaljeval, misleč si: lejto no, saj Goričani vendar niso tako hudi, kakor bi kdo menil! — Še le nekaj minut pozneje je pridrdral Ohlsen-ov voz, al učinek se je bil vže skadil! — H koncu naj še omenim, da je vodja Ohlsen svoje bivanje v Gorici zapečatil z dvobojem, ki ga je imel na pepelnico z nekim grofom, nekdanjim mehikanskim častnikom. Zmogel je Ohlsen.

Iz Gorice 5. marca. —p— (*Preskušna komisija za občne ljudske in meščanske šole*) je imenovana tudi v Gorici. Udje te komisije, imenovani za dōbo do konca šolskega leta 1872/3. so: Predsednik Franc Schaffenhauer, ravnatelj tukajšnjega gimnazija, namestnik njegov Peter Rajakovič, vodja c. kr. učiteljskega izobraževališča; gimnazijski profesorji: Jož. Kulot, Franc Hafner, Andr. Marušič; realna profesorja Ant. Diak in Vilh. Urbas; nadučitelja učit. izobr. Jož. Motz in Fr. Vodopivec. Sestavljena je komisija tako, da nekteri teh udov bodo izpraševali laške kandidate po italijanski, drugi slovenske po slovenski, samo Marušič bo preskuševal v verstvu v obeh jezikih. — Komisija je za tiste učitelje, ki imajo 2 leti potem, ko so dovršili izobraževališče, podvreči se po-

Fechtmeister, borivski učitelj.	Freiriesensprung, velikanov prosti skok.
Fechtsaal, borivska dvorana.	Freispringen, prosto skakati.
Fechtsprung, borivski skok.	Freisprung, prosti skok.
Fechtstange, borivski drog.	Freiübungen, proste vaje.
Felge, kolobar.	Freiübungsreigen, raj v prostih vajah.
Felgeabschwung, kolobar navzdol.	Frontmarsch, pohod v štritnih vrstah.
Felgeaufschwung, kolobar navzgor.	Froschsprung, čezkolemblej.
Felgeaufzug, vzteza, vzdiga.	Fühlen, čutiti.
Felgeüberschwung, preobrta spreadaj.	Fuss, noga.
Fersenhang, vesa na petah.	Fussbewegen, noge krčiti.
Finte, lest.	Fussdrehen, noge obračati.
Flanke, stran.	Füsseln, z nogami mahljati.
Flankeabsitzen, odsesti po strani	Fusshang, vesa na nogi.
Flankenschwung, stranski koleblej.	Fusskreisen, z noge krožiti.
Flankensprung, stranski skoč.	Fussristen, nart.
Flankenreihe, stranska vrsta.	Fusstrecken, noge stezati.
Fliegesprung, skok v letu.	Fusswippen, kolebati z nogami.
Fliegewippen, kolebati v letu.	Fusswurzel, zanartje.
Fortbewegung, pomikanje.	(Dal. prih.)

Starinske in povestniške stvari.

Pitanja

društva za jugoslav. povjestnicu i starine

na sve prijatelje starinah i povjestnice naroda hrvatskoga, slovenskoga, srbskoga i bugarskoga.

(Dalje.)

11. Ima li u vas starih gradinah ili sačuvanih gradovah, samostanah, umjetno sagradjenih crkvah ili družih znamenitih zgradah? Što se zna i pripovjeda o njih.

12. Ima li u vaših crkvah, gradovih ili gdje drugdje znamenitih starinah budi kakove vrsti, kao posudje, odeće, kipovi, slike, ikone, slikarije (živopisi) na liepu (zidu), krstovi, štapovi, svietionice, kadionice, čaše, krstionice, propovjedaonice, umno rezane klupi, ormari itd.? Ili zar ima slika domaćih mijestah, predjelah, gradovah, samostanah, crkvah itd.? Ima li risanih ili iz kamena izdjelanih slika, likovah, obrazah, kipovah, što prikazuju slavne ljude našega naroda? Ima li naslikanih narodnih nošnjah ili prizorah iz domaćih dogodjajah?

13. Koje godine zidana je vaša glavna ili područna crkva? Od kojega graditelja (najmara, zidara)? U kojem slogu (štilu)? Da li ima vrata i prozore uzke ili širje na oblo (na bizantinsko, istočno i romansko), ili šiljaste (na gotičko) ili četverokutne (po novom)? Da li je svod (čemer, volta) ravan s daskama, ili na krst (s rebri), na mreže ili na oblo? Ima li malen ili veliki zvonik? Da li taj stoji iz preda ili iz traga? da li je okrugao, osmokutan ili četverokutan? Ima li kubu ili više kubeta? Ima li crkva triem ili su izkićena vratišta na čelu (pročelju)? koliko ima brodovah (ladjah)? Da li svod počiva na stupovih ili pilovih? Ima li izvana ili iz nutra kakovih spomenikah? Nalazi li se u bližini kakava starinska kapela sagradjena iz drva? u kojem slogu? da li oblom, šiljastom ili četverokutnom.

14. Ima li u vašoj okolini tkogod starih rukopisah urešenih sa slikama? ili knjigah izkićenih sa bakromjedo ili drvorezi?

15. Ima li u vas kakovih arkivah ili pismenih pomanjih zbirkah, ili pojedinih starih poveljah (diplomah), rukopisah, znamenitih knjigah? Kada i od koga pisani su rukopisi? Kada i od koga izdane i pečatene su

knjige? Mogu li se rukopisi dobiti na prepis, ili hoće li vlastnik prodati takove stvari?

16. Da li ima kod vas u narodu ustmenih uspomena iz bajoslovnih (mitologičkih) vremena? Što pripovijeda ili pjeva narod o Bjelbogu (Bjelunu, Belinu), Perunu (Perinu), Triglavu, Svetovitu (svetom Vidu), Svarogu, Ladu i Ladi, Turu i Turici, Lelju i Leljivi, Živi i Živani, Mori (Muri) i Morani, Jaseni, Ješi i Ježibabi, o Zlatoj i Jagodi babi, o črnom bogu i Črtu (čartu), o Biesu i Heli, Maliku (Maliću), o Fuleti, Škrapcu, Škratelju, Hudiću, Kurentu. O Rodjenicah (Rojenicah), Sudicah (Sudenicah), Letnicah i Polednicah. O sreći i usudu (vusudu, udesu) o kugi (ćumi) i smrti. O avetu, utvari i sablasti. O Vilah, Dívih, Stuaćih (Sduhaćih), Orijaših, Patuljcih (pedanj-čovjek i lakat-brada), Palčeku, o srebrnom caru, o Dodi (Dundi), Didu i Dodoli, o vodenom (morskom) mužu i vodenih ženah, morskih djevojakah (pucah), dunavkah, povodkinjah, ajdovskih deklicah. O mraku, vukodlaku (vampiru, upirini), vidini, tencu, repaču, vučjem i divjem pastiru, o vilenjacih, čaratanih, madjionikah, vjedogonjah, krstnicah, vidovinah, višćacih, vračarih. O vješticach, bahornicah, coprnicah, viškah i vračaricah? itd. itd.

17. Ima li u vas koje osobito mjesto, brdo, polje, guvno, špilja, rudarska jama, jezero, voda, križopuće (razkršće), zakleti grad itd., o kom pripovijeda narod, da se tamo sastaju vile, vještice, zli dusi, sablasti, nemani, zmajevi (aždaje, pozoji) itd.? Ima li vodah, gorah i drvetah, koje drži narod za svete?

(Konec prihodnjich.)

Mnogovrstne novice.

* *Najsrećnejša občina v Austriji* je občina Homotovska na Pemske. Homotov je majhno mestice z blizo 4000 prebivalci v Zadeškem okraji na Pemske; iz svojih gozdov in še družega premoženja dobiva vsako leto čez 80.000 gold. dohodkov. S tem denarjem si oskrbuje vse občinske stroške, vzdržuje si gimnazijo, realko in ljudsko šolo, vrh tega pa plačuje zemljiški davek in davek hišni, kateri spada na meščane Homotovske.

* Na podlagi postave o varstvu polj zoper škodo, ki jo delajo gosenice in kebrji (hrošči) ali drugi mrčesi, je c. k. moravska deželna vlada za leto 1871. določila premije za vagán (2 mernika) keberskih črvov, ki se prinesó županiji, na 8 gold., za vagán kebrov pa 1 gold. 50 kr. — Tako se bere v „Vaterl.“ Kako pa vlada do tega pride, tarifo določevati, nam ni jasno.

Lepoznanski del.

Propást srca.

Svobodno po hrvaščini posnel Josip Levičnik.

(Dalje.)

V polku, ki se je zval grof —ski polk in je bil v Z— v garnizonu, služil je mlad lajtenant. Oglejmo si ga malo bolj natančno. Bil je rumenkastih las, šibek, dobrovoljen, na kratko rečeno, odličen mladeneč. Gospodičine so se tako rekoč pulile za njegovo prijaznost, ker je bil res — da po gorensko rečemo — „fant kot cvet“. Bil je poleg tega tudi natančen v spolnjevanji svojih dolžnosti in ljubljeneč vsega častništva, pripravljen z vsakim deliti vse svoje, da celó srce, ako bi

bilo treba. Ni skoraj mogoče popisati vseh blagih lastnosti tega izvrstnega mladenča.

Na veliko nesrečo svojo zagledal se je v čarobni obraz ohole Rozine, a to ga je popolnoma prerodilo. Pozabivši vse, svet in samega sebe, živel je edino samo le za Rozino; v njej bila so zedinjena vsa njegova čustva in misli. Če kdo, gotovo je ta revni siromak zaslužil imé ubogega sanjača. Cele noči je prečul v mislih na brhko Rozino; v društvih, kjer sta skupaj zadéla, stal je navadno naslonjen na steno v kakem temnem kotu, odkodar so njegove oči, nepremakljivo v njo vprte, sledile vsakemu njenemu koraku. Opeval je Rozinino krasoto in milobo v ljubavnih pesmih polnih tuge, ter pošiljal jej najmileje cvetke vsaki dan. Ves in v vsem se je bil spremenil. Zbegan in raztresen ogibal se je vsakega društva, ter je bil najraji sam. Obleko svojo je ravno tako zanemarjal kakor službo svojo. Poprej ni bilo marljivejšega oficirja od njega; zdaj pa se je zbegan plazil okoli. Dolgo se je govorilo po mestu samo o njegovi ljubezni, ker bila je res posebnega značaja, ter se je slabo vjemala z veter nastimi zavezami našega spačenega časa; marveč spominjala je s svojo romantiko na srčne zaveze vitezov srednjega véka. Eni so ga zastran tega zasmehovali ter rugali se mu; al večina ga je milovala, videvši konec take brezupne ljubezni. Slepó njegovo nagnjenje bilo je res prava nesreča za mladega častnika in za njegovo občespoštovano rodbino. Ni se namreč moglo upati, da bi se kedaj dva toliko različna značaja zedinila. On čutljiv, nježen, odkritosrčen, dobrodušen; — ona pa ohola, hladna, skrivajoča v sebi nekaj tajnega, temnega, groznega, kakor divji neki ogenj. Kdor jo je od bliže in bolj natančno poznal, zgrozil se je nad njo, kakor da bi bil videl pred seboj živo brezno in propást. Taki duhovi so sicer vstvarjeni za velike cilje; al oni so toliko nevarniši, kedar zabredejo s pravega pota, ker tedaj sami sebe in vse, kar je z njimi v zvezi, potegnejo za seboj v propást.

Tovarši nesrečnega mladenča, in celó njegov polkovnik sam, videvši, kako reči stojijo, in predvidevši nasledke strastne lajtenantove ljubezni, pričeli so ga opominjevati, naj bi se zdramil iz svojega osodepolnega zanašanja. Zlasti pa se je za njega pečal neki kapitan, ki je nedavno prestavljen bil iz nekega družega vojnega krdela v polk grof — skega. O njem se je marsikaj govorilo, čemur je on sam dajal povod, ker se je nalašč ogibal svojih tovaršev ter nikdar ni govoril o svojih prejšnjih okolnostih; s tem pak je ravno toliko bolj probudil vedoželjnost ter obračal na svoje potajstvo in svojo zanimivo osebo tem večó pozornost. Govorilo se je o njem, da je pri neki vstaji pod drugim imenom igral znamenito rólo; za gotovo pa je bilo znano, da se je pozneje bojeval v francoski vojski v Algiru, kakor tudi v ruski proti Črkesom, ter se povsod junaško odlikoval. V raznih bitkah je dobil več ran, eno ravno na obraz; vendar je vkljub temu bil najlepši vojak v vsem polku. Z ženskim spolom se ni nikdar družil. Z eno besedo: bil je po občnem mnenji „čuden človek“, in bilo jih je mnogo, ki so trdili, da je preštudiral že vse šole veselega in britkega življenja. Ta kapitan je bil tedaj oni, ki je v nekem častniškem zboru predlagal, naj mladega nesrečnega lajtnanta predstavijo v kak drug polk ter v kako živahno večé mesto, kjer bi se mu v sredi veselega življenja v mestnem šundru ljubavne njegove rane najlaglje zacelile. — Al drugače je bilo odsojeno nesrečnemu mladenču; kapitanova pomoč prišla je prekasno.

Ozrimo se zdaj, predno povest nadaljujemo, še nekoliko na Rozino. Povedati moramo pred vsem, da ona za vso to presrčno ljubezen mladega lajtenanta

čisto nič ni marala. Kakor proti vsakemu hladna in ohola, bila je še v večí meri proti mlademu svojemu častilcu. Celó pošalila se dolgo časa ni nikdar z njim, kar vendar mladi ženski spol tako rad dela. Vse mladenčevo hrepenenje po njeni prijaznosti je ni prav nič brigalo. K nesreči njegovi manjkalo mu je onega silnega duhá in moške kreposti, ki zmaga lepi ženski spol in čemur bi se bila morebiti tudi ona vklonila. Njegova ljubezen in čezmerna vdanost presedala jej je celó, zato ga je tudi odbijala od sebe, — da! še več: s svojim mrzlim obnašanjem, kasneje tudi s svojimi ostrimi šalami in zbodljivimi besedami ga je poslednjič nemilo preganjati jela. Kakor smo že omenili, pošiljal je lajtenant Rozini njej v čast skovane in posvečene pesmice. Jaz sam — dodal mi je prijatelj — bral sem jih, ker so bile priložene ostalim pismom sodnijske preiskave in obravnave; v njih se je očitovala najiskrenejša nedolžna ljubezen, polna neizmerne hrepenenja, pa tudi pregrenke duševne muke. — Akoravno je bil mladi lajtenant v svojem vojniškem poklicu hraber in za vsako junaštvo sposoben, bil je nasprotno v svoji ljubavi plah in boječ ko mlado neskušeno dete. Poslednjič se pa vendar tudi v tem ohrabri. Po besedah pregovora: „korajža veljá“, poprosi mladi častnik nekega dne oholo Rozino za kratek razgovor v njeni sobi, in — in čujmo čudo! — ona v to dovoli. Oj! — da bi pač tega ne bila storila!

Mladeneč pride. Rozino najde sedé na zófi ter zamaknjeno v branje. S pričetka je mladenču zapirala sapa besedo; vendar kmalu se ohrabri, ter prične s preiskrenimi izrazi in s solznimi očmi rotiti ter prositi jo, naj se ga usmili. Navédel jej je zaporedoma, kaj mu srce pára, ter razlil v svoje besede vse, kar ljubezen in obup more navdihnuti duši človeški ob najodločnišem času življenja. Ona ga poslušá tiho in mirno od konca do kraja; ko preneha govoriti, čaka še malo, ne bi jej li še kaj povedal. — Tihota ta bila je strašna za mladenča! So li otajale iskrene besede njegove ledeno skorjo Rozininega srca?

Slušajmo!

(Dalje prihodnjič.)

Šolske stvari.

Čemu v Kočevji gimnazija?

Obljubili smo unidan, ko je hranilnica kranjska Kočevarjem za njihovo gimnazijo podarila 1000 gold., da kaj več rečemo o tej zadevi.

Pred vsem naj omenimo, da nemška „kočevska gimnazija“ je, kakor se nam iz Dunaja poroča, maslo dr. Klunovo; on je najel agenta, naj dela na to, da Kočevarji napravijo poslopje, vse drugo jim bo vlada privrgla. In delali so ter prišli celó z deputacijo v Ljubljano do hranilnice, in hranilnica je vzela pod svoje peruti nemške Kočevarje s 1000 gold.

Mi ne zavidamo Kočevarjem šol, tedaj tudi gimnazije ne in tudi universitete ne, kajti čem več šol, temveč je poduka in véd na svetu. To iz ozira omike in človečanstva sploh. — A še tudi iz ožega ozira jim nismo zavidljivi, kajti ako se Kočevarjem napravi gimnazija in cela gimnazija ali realna gimnazija, potem vsi, katerim je slovenska gimnazija v Ljubljani gnjusoba, lahko gredó v Kočevje in mladi Recherji, Schreyi, Schafferji, Laschani, Kalteneggerji in vsa druga taka množica se ondi napiva nemške kulture.

Vprašanje je potem le: odkod denar za vzdržanje kočevske gimnazije, to je, odkod plača učiteljev, stroški za učne pripomočke itd.? Ako ga dadó dr. Klun in drugi

Slovenske uganjke

in njihov pomen za slovensko mitologijo.

Spisal Davorin Trstenjak.

(Dalje.)

II.

*Zlat kolovrat,
Vreteno spleteno,
Na motovilo
Dekla mota svilo (žido).*

Kaj je to?

Tudi ta uganjka, znana med Ščavničarji, je ostank mitičnih nazorov. Uganjka pomeni solnce. Teh nazorov ne najdemo samo pri Rusih, nego tudi pri Finih, Nemcih in starih Grkih.

Po starodavni Eddi se nebo veli vetrov tkalec „Windweber“, in mesec in solnce predeta nebeska oblčila — megle, oblake. Stari narodi so si mesčeve in solnčeve žari mislili kot niti, solnčno kolo pa kot kolovrat in vreteno. Učeni Castrén piše o tem nazoru: „Die Vorstellung vom Weben gründet sich offenbar auf die Aehnlichkeit, welche die Strahlen der Sonne, des Mondes und der Sterne mit dem Aufzug des Gewebes haben“.

Nemške narodne povesti govore o devici „Jungfer Mundelos“, ktera mutasta prede v hosti (oblakov), in pričakuje rešitve. To ni druga, nego pozimi v meglah skrito solnce. Slovenci tako imenovane „Sommerfäden“ imenujejo device Marije prejo, ker devica Marija je v pogansko-krščanskih legendah zasela solnčno boginjo. Grška boginja lune Artemis, sestra solnčnega boga Apolona, se veli: *χρυσήλαμος*, in ima zlato vreteno za atribut, — dokaza po takem dovolj, da tudi pri Grkih so vladali nazori luno in solnce misliti si kot nebesko preljo.¹⁾

III.

*Zlata raca
Tam kobaca,
Žiba, žiba,
Kliče s hriba.*

Kaj je to?

To uganjko sem čul v solčavski dolini, in tudi značuje solnce; toraj so si solnce stari Slovenci tudi predstavljali kot zlato raco. In res ima raco na glavi solnčni bog Radogost med retranskimi spomeniki, in tudi na njegovi darivni skledi je obražena. Že pri Grkih najdemo, da so si solnčni žar mislili kot zlato krilo, perot,²⁾ in solnce kot zlatega tiča. Tudi nemške narodne pesmi solncu davajo zlato pero, na priliko:

Regen, Regen rusch (rausch!),
De König fahrt to Busch,
Lät den Regen öwergan (Lasst den Regen übergeh'n).
Lät die Sünn wedder kamm,
Sünn, Sünn kum wedder (wieder)
Mit din golden Fedder.

Pri starih Indih se solnce veli Garudha, „alata“ krilata, in bilo je mišljeno v podobi orla. Zraven orla, laboda, sokola, gosi, je tudi raca, utva, bila solnčen simbol, ki plava v nebeskih vodah, v zračnem morji.

¹⁾ Obširnejše pri Schwartzu „Sonne, Mond und Sterne“ str. 233 itd.

²⁾ Orph. Hymn. *Ἥλεε χρυσέησω ἀειρομενε πτερόγεωσω.*
XXII.

IV.

*Zlato prase,
Tam se pase,
Ima kela (Hauer)
Dva debela.*

Kaj je to?

Tudi ta uganjka pomeni solnce. Stari narodi so si mislili hudo nevihto kot gonjbo, lov, in solnce zver, katero so gonili in lovili viharni orjaki. V staroškandinavski mitologiji se bog solca Freyer veli Gullinborst, goldborst, zlatoščetinjast, in meresec je njegov simbol; že Finn Magnussen¹⁾ je dobro opazil: „Sic nomen Gullinborsti Freyeri approprium fuit, pro solis ipsius idolo sive simulacro habito“. Čehi pravijo, da se o božiču o polnoči pokaže „zlato prasatko“, to je, solnce, ki se omladi po zimskem ekvinoxiji. Grimm govori obširniše o tem simbolu v svoji mitologiji, kamor svoje bralce napotujemo.*)

(Dalje prihodnjič.)

Lepoznanski del.

Propást srca.

Svobodno po hrvaščini posnel Josip Levičnik.

(Dalje.)

Rozina vstane, pokliče hišino ter jej mrzlo ukaže, naj jej zašije rokáv, kterega jej je bil mladi lajtenant, jo med govorom svojim nekoliko prestrastno za roko primši, po naključji malo natrgal. V drugem pa se je videlo, da je iskrenost mladenčeva srce Rozinino še bolj oledenela, — tuga njegova jo še bolj okamnena. Z nogami gazeča blago čut ženskega spola postopala je z lajtenantom kakor s kakim smrkolinom. „Poslali ste mi“ — reče mu s hladnim porugljivim glasom — „nekoliko pesmic; — evo! vračujem vam jih; služile vam bodo morebiti še kje na korist, ter naklonile vam ljubav kake prismojene deklice“. Od sramote priigra solzica potrtemu lajtenantu v oko; al tudi to je zapazila trdosrčna Rozina, toraj kar porugljivo nadaljuje: „Lej! lej! vojak — kremžak! zares, prekrasno to! Nazadnje bilo bi mi še kmalu morebiti treba klicati sluge na pomoč, da bi me rešili tacega nenadjanega prizora“.

Tako je Rozina neusmiljeno sramotila zalega mladenča, in to vpričo hišine. Ni čuda, da ga je prijela zdaj srd. Kri mu zavrè, strastno seže po britki sablji, in v hipu zabliska ostra klina nad Rozinino glavo. Hišina se od straha zgrudi; al njena gospodičina se ne gane; mirno in hladnokrvno gleda srditega in od strasti nadvladanega lajtenantanta, ter z rugajočim glasom tiho in polagoma pravi: „To pač je junaštvo pred neoboroženo žensko!“ — Pri teh besedah omahne lajtenantu roka; — do konca potrta naglo vtakne sabljo v nožnico in odide!

Zadnjikrat je videla ta trenutek Rozina svojega iskrenega častilca živega pred saboj; kajti drugo jutro našli so ga zunaj mesta — mrtvega — vstreljenega. Razžaljeno poštenje in brezupna ljubezen prignalo je bilo nesrečnega mladenča k samomoru.

Vse mesto, po kterem se je bila ta žalostinka

¹⁾ Finn Magnussen Lex. Myth. str. 131.

*) Gorenjesrbske (lužičke) narodne povesti govore o zlategem Kundrosu, kateri o božiču iz oblakov poluka. Kundros pomeni v tem slovanskem narečju meresec. Gotovo nam pomen besede najbolje razloži litovski káandu mordeo, sansk. khanda, sectio, khandikar, in frusta dissecare, toraj je kundros, animal mordens, prav prikladno imé za meresca.

blisku enako in še z mnogimi dostavki razglasila, britko je obžalovalo nesrečnega lajtenanta, ter očitno izrekvalo mrzenje nad nemilo gospodičino. Kako gadje srce pa je res imela ona, kazala je zlasti pogrebni dan. Ko so namreč nesli nesrečnega lajtenanta na pokopališče memo generalove hiše, gledala je ohola deklica brezčutna skozi okno na sprevod ter igrala se s tičem papigom. Memogredoče ljudstvo je glasno godrnjalo zoper tako nesramno početje. — Pokojnika spremljal je k grobu tudi nam že znani kapitan. Skripajoč z zobmi gleda Rozino ob oknu, in v osrčji probudi se mu misel, maščevati rajnega. —

Ni trpelo dolgo, in kapitan je postal pobočnik (adjutant) generalov, kteremu se je bil kmalu tudi tako omilil, da je bilo videti, da ne bi mogel živeti brez njega. Ni je bilo pri generalu ne gostbe ne družbe brez kapitana, in skoraj vsaki večer nahajal se je v generalovem domu. Al znal je pa tudi, kedar ga je bila volja, izvrstno kratkočasiti društvo. Izveden v mnogih znanostih, bistroumen, priljuden in ob enem šaljiv znal je govoriti, kakor da bi mu besede iz ust cvetele. General sam je bil ves zaljubljen v njega; al bil je pa tudi njegov adjutant junak, da malo tacih, spreten, natančen; poleg tega človek krasen kakor živi Davor, ter izgled ponositega vojniškega obnašanja. Ni ga pa bilo tudi z lepo bolj gibčnega in urnega pri sablji in puški memo njega; ne boljega jaháča, ne boljega plavca. Z eno besedo: kapitan je postal v kratkem času ljubljene generala in vseh odličnih društev. In vendar, — kdor ga je bolj na blizo opazeval, mogel je spoznati, da ga nobena reč od več ne veseli, akoravno se ni moglo o njem ravno reči, da je otožen ali slabovoljen.

Eno vendar je bilo. Kaj neki?

Z domačo generalovo hčerjo se je adjutant malo, da! celó slabo občil. Bil je sicer proti njej priljuden, al vendar nekako čudno hladán. Kedar se je kaj pomenkoval z njo, postopal je z njo bolj kot z otrokom, nego z odraslo olikano gospodičino, podučujoč jo in celó besede jej popravljaše, ako včasih ni ktere čisto pravilno izrekla.

Rozina znala je med drugim res izvrstno risati; pa tudi adjutant ni bil nič manj mojster ter popolen znalec v tej vednosti. Album Rozininih risarij je prav pogosto ležal na njeni mali mizici, memo ktere je kapitan pogosto hoditi moral. Ali ga je li slučajno tje pokladala, ali je delala to nalašč, želeča, da bi prišel kapitanu v roke, ne bomo tu pretresovali. Neki dan ga res memo gredé v roke vzame, — premetava liste, ter pogleda dve ali tri slike; potem pa z ustnicama nekako šaljivo namrdne, album mirno na mizo nazaj položi, ter prične igrati se z generalovim kužejem, češ, kakor da bi te slike, akoravno so res kazale nenavadno umetniško izurjenost, ne bile vredne njegove pozornosti. Rdeči žar preletí o tej priliki kot blisk lici gospodičini.

Ravno tistega večera je bila zaprošena, naj domačemu društvu zapoje kako pesmico. Nekako srdito sede k glasoviru, in njen glas se razlega čarobno in neizrečeno milo, kakor enako morebiti še nikdar popred. To je moral tudi sam kapitan priznati; al on je proti svojemu prepričanju kazal, kakor da bi to bilo le kaj vsakdanjega. Vsa družba je pri prvih akordih Rozino šumeče pohvalila; samo adjutant je sedel razmišljen v nekem kotu, ter naglo premetaval papirje svoje listnice. Pa to še ni bilo vse; — po prvem odpetem oddelku obširne pesmice ostane, kakor da bi po opraviilih šel iz dvorane.

Rozina je pevajoča ves čas skrivaj opazevala kapitana, — videlo se je, kakor da samo njemu poje; al vendar — on je šel.

Dalje ni hotela ali pa tudi ni mogla peti. Ko se je kmalu potem podala v svojo spavnico, in kakor da bi se hotela vleči k počitku, reče svoji hišini, s katero drugače ni nikdar besede spregovorila, razen da jej je kaj zaukazevala, z glasom od ihte in srda tresajočim se: „Nestrpljiv človek je ta kapitan“. — Al vse drugo je čutilo njeno srce, ki se je sicer v svoji ohólosti ljubezni še branilo in proti njej upiralo: al ta upor bil je poslednji in tudi zastoj. Kapitan je bil mož, ki si je znal ukloniti Rozino vkljub njeni ohólosti; uničil jo je, in to z videzno svojo mržnjo; — pridobil in zavzel je njeno srce popolnoma. Edino to pa je on tudi name-raval. Nalašč je proti njej tako postopal, ker je bil uverjen, da po tem načinu najprej doseže namen svoj.

(Dalje prihodnjič.)

Mnogovrstne novice.

* *Angleški žebci.* — 15. dne t. m. je bilo na velikem dvorišču cesarskih štal na ogled postavljenih tistih 53 angleško-normanških žebcev, ki jih je grof Rozwadousli nedavno za avstrijska cesarska kobilstva kupil. Zvedenci trdijo, da malokterikrat(?) je bilo toliko lepih žebcev skupaj videti; vsi so žlahne krvi, enako veliki, čvrstega života in lahke lične hoje. Gledé na lepo in močno živino, za pleme po vse izvrstno, tudi cena ni previsoka; vsak veljá 1400 gold.

* *Prestavljanje nekterih polkov (regimentov).* V državnem zboru se je letos vojaškemu ministru privolilo še čez en milijon goldinarjev za to, da prestavi polke kolikor mogoče v tiste dežele ali blizo tistih krajev, kjer se za-nje vojaki nabirajo. Zbog tega bode letos več polkov prestavljenih iz sedanjih oddaljenih mest. Tukaj omenimo samo tiste polke, ki so na Slovenskem bolj znani. Mariborski polk št. 47 pride iz Kotora v Celovec (meseca maja). Mesto njega pride Johnov polk št. 76, ki je zdaj v Celovcu, v Kotor. — Celovski polk baron Maroičič št. 7 pride iz Gradca v Inomost (meseca julija). — Graški polk št. 27 pride iz Požojna v Gradec. — Zagrebački polk št. 53 pride iz Dunaja v Gradec. — Od konjikov pride dragonski polk št. 5 iz Tolne v Celovec (meseca aprila), in dragonski polk št. 10 iz Kečtelija v Maribor, mestu nju odjezdita huzarjeva polka št. 6 in 14 iz Celovca in Maribora na Ogersko. — Od topničarjev pride polk št. 12 v Ljubljano, Vir, Gorico in Zagreb, zavoljo njega pa polk št. 7 iz teh krajev na Dunaj. — Ljubljanski polk bar. Kuhn št. 17 ostane letos še v Trienti na Tirolskem, enako tržaški polk grof Wimpfen št. 22 v Dubrovniku.

Dopisi.

Iz Maribora. — Občni zbor katoliško-političnega društva v Mariboru je 19. dne t. m. sklenil sledeče za ves slovenski Štajar važne resolucije: 1) Učilnica pripravniška v Mariboru, v kateri se odgojevajo bodoči učitelji, ne ustreza v svoji sedanji osnovi niti potrebam slovenskega ljudstva, niti ne prihodnjemu poklicu narodnih učiteljev, ker je v njej edino le nemški kot učni jezik. Pripravnica naj se toraj tako prenaredi, da bode sploh slovenski jezik podučni jezik, in samo za dva nauka: za pedagogiko (nauk o izreji) in za nemščino naj bo podučni jezik nemški. Da bo pa to lože mogoče, naj se na pripravništvu postavljajo le samo učitelji, ki so slovenskega kakor nemškega jezika popolnoma zmožni. 2) Srednje šole v Mariboru, namreč gimnazija in realka, ktere se vzdržujejo iz državne blagajnice in v katerih se izključljivo nemški kot učni jezik rabi, ne ustrezajo potrebam učencev slovenske narodnosti, ter so te šole slovenski mladeži in sloven-

teh desetih letih ali prej kedaj nenemškimi avstrijskim narodom bilo le količkaj pripuščeno odvijati se po svoje? Ali ste centralizacija in ponemčevanje, ki ste se pričeli s rajnkim cesarjem Jožefom in gojili do današnjega dne, dosegli svoj namen? Nič vsega tega, pač pa ste in to samo one, nikar pa Slovani, ki v politiki niso nikoli imeli besede, krivi današnje nesreče avstrijske države.

Ali ni Avstrija morala Prusiji, toraj Nemčiji prepustiti lepo, bogato Šlezijo? Ali nas avstrijska politika zoper Rusijo, provpito sovražnico Nemčije, ni stala 516 milijonov? In ali ni prav ista politika povoda dala sedanji zvezi Rusije s Prusijo? Ali ni naš cesar v manifestu do svojih národov konec nesrečne vojske 1859. leta določno rekel, da so ga dozdevno naravni zavezniki — Nemci — nepričakovano popolnoma zapustili? Ali ni Avstrija zaradi tega tako nepričakovanega in neopravičenega obnašanja Nemčije zgubila Lombardije in jo morala prepustiti zavezniku pruskemu? Ali ni bila Avstrija iz Danske vojske, pričete nemški edinosti na korist, domu poslana samo s krvavimi glavami? Ali cesarjevo popotovanje v Frankobrod, nasvetovano po napačni avstrijski politiki, ni brez vspeha ostalo zaradi pruske sebičnosti? Ali nismo zgubili vojske, katero je Prusija tako nagajivo in prešerno pričela? Ali ni samo Prusija kriva, da smo zgubili Benečijo? Ali niso Prusi iz Nemčije iztirali Avstrije? In ali ni poslanec Fux, véliki trompetar prusoljubne stranke, v državnem zboru 1. aprila t. l. dosti očitno rekel, da vsi nenemški narodi hočejo Avstrijo imeti zato, ker jim je je treba za ohrambo njihove narodnosti, in da je le Nemci nič več ne potrebujejo za ohrambo svoje narodnosti?

In pri vsem tem se v Avstriji, da, celó pri nas na Kranjskem, širi pruska kuga in naši nasprotniki soglasno proslavljajo zmage zgodovinskega našega sovražnika ter se — vsled male maškerade osnovane za 200—300 ljudi — potezajo za svojega moljenega gospoda in cesarja ne oziraje se na veliko ostudnejše, 100.000 ljudem namenjene karikature v lastnih svojih nemških listih.

Politiško mišljenje v Avstriji bilo je nemško že odnekdaj; nemške so bile njene šole, nemški njeni uradi, nemški je moral znati, kdor je hotel postati berič ali korporal.

Da bi nemštvo moglo Avstrijo res osrečiti in povečati, gotovo morala bi že davnej najsrečnejša država biti v Evropi! Popolnoma nerazumljivo se nam dozdeva le to, da spoznanje, kam nas je pripeljalo ponemčevanje, ne spreobrne misli in da celó državniki ne morejo znebiti se nazora, češ, Avstrija je vendar le „nemška“ ter mora svoje sreče iskati v zvezi z Nemčijo!

Grof Beust mora vedeti, ali je res obstanek Avstrije odvisen od tega, da se na steno pritiskajo Slovani? Mi mu tega ne verjamemo, in želimo, da za Avstrijo že večkrat osodepolna besedica „prepôzno“ (trop tarde), sopet ne bi dobila veljave.

Lepoznanski del.

Propást srca.

Svobodno po hrvaščini posnel Josip Levičnik.

(Dalje.)

Kmalu zatem — bilo je okoli novega leta — bil je véliki ples pri generalu. Tudi naš kapitan je bil med pozvanimi gosti; on je obsejaval ta večer vse veliko društvo s svojim ostroumjem, svojo čutiljivostjo in dvor-

nostjo svojo. Temno drugekrati njegovo čelo bilo se je ta večer razvedrilo. Pokazal se je ta večer društvu kakor nov, čisto spremenjen človek, in ves ženski spol bil je po njem kakor očaran; — edina gospodičina domača je sedela osamljena na strani, ter ni bila deležnica živahne, vesele zabave ostalih. Kapitan se je ogibal in zanemarjal jo očividno, tako, da ga je neka stareja gospá zastran tega skrivaj opomnila in mu to neuljudnost naravnost očitala. Čez dolgo še le pristopi kapitan k Rozini. Kakor da bi se bil v tem hipu ves prerodil, naprosi jo neizmerno ljubeznjivo, naj gré plesat z njim. Odrekla mu je to v tihi svoji srditosti in kazala se ledeno-mrzla; al kapitan ne odstopi, marveč prime jo nježno za roke, ter jej srčno zašepetá, da ta ples z njo mu je najdraži v vsem življenji.

Vsa omamljena se spusti Rozina nehotoma s kapitanom v plesačev krog; sama ni vedela, kaj se z njo godí. V duši so jej vrelí zmesi raznih dozdaž že nikoli doživljenih čutil; v možganih se jej je vrtelo, tako, da je komaj čakala končanega plesa. Kakor bolna od mrzlice se je tresla poleg kapitana; mrak je obtamnjeval njeno dušo; bala se je omedlevice, tako, da jo je njen zali plesavec moral odpeljati v stransko sobo, kjer se izmučena od strašne dušne borbe zgrudi na zofo. Kapitan jo zdajci prime za roko, ter prične jej šepetati najsladkejše, ljubezni polne besede, kakoršnih Rozina še ni nikdar čula, besede, ki jih izgovarjati morejo le mamljiva usta iskrenega mladenča v prvih spočetjih ljubavne strasti. Karkoli imajo čuvstva ljubezni nježnega in iskrenega, globocega in uzvišenega, blagega in omamljivega, z vsem tem je kapitan v čarobnem žuboru kakor z žarečimi verigami opletal vznemirjeno dušo njeno.

Rozina milo zajoka! — Tako se je tedaj razstopila in vpokorila ohola, ponosna, trdosrčna deklica; bila je nadvladana in ponižana kakor krotka golobica, ter postala povoljna žrtva človeku, ki se je bil zarotil, da se bo nad njo — grozovito zmaščeval. Za kapitana, samo za njega, in nikdar še za družega vsplamtela je bila ta hip v njenem osrčji strastna, neubranljiva, neizmerna ljubezen. To ravno pa je bil namen njegove osvete; — žalibog, da pa tudi Rozinine in njegove neizrekljivo strašne osode.

Sklepi kapitanovi bili so: zvito šaliti se z deklico, mučiti jo z radostmi in sladkostmi, pa tudi z vsemi mogočnimi tugami ljubezni, povzdigniti jo na skrajni vrhunec zemeljskih slasti, — a zatem pahiti jo hipoma s stališča njene sreče kakor ponižano in pomanđrano prismódo. S tem se je imela njena ljubezen pre-stvariti v sodbo božjo, izrečeno nad njenim okrutnim in oholim srcem, in sicer izrečno za tisto življenje mladega lajtenanta, kterege je ona neusmiljeno zavrgla in pregrešno ugonobila v najlepšem cvetju, v mladosti polni nade. Vrh tega še pa je pripletla in navezala Rozino njena osodepolna ljubezen njenemu kaznitelju ravno o času, ko je njen oče nameraval zaročiti jo z uglednim in posebno bogatim posestnikom grofom A*.

Vse to je delalo deklico že zdaj čez mere nesrečno. Po eni strani je namreč stanovitna in neovržljiva volja očetova gledé možitve vničevala vsak njen upor in so bili vsi odkladki zastoj; — iz druge strani pa je bila njena še le vneta ljubezen do kapitana neukončljiva, kakor je lastno to srcem odvažnim, krepkovoljnim, neobičnim. Kapitan pa je hotel ravno to ugodno priliko porabiti za svojo osveto. Nagovoril je Rozino, naj z njim skrivaj pobegne. Zaslepljena deklica privoli, ne vedoča, da jej je to le samo zvito nastavljena mreža. Odločila sta natančno dan, in prvo uro čez polnoči za beg.

Približal se je le prenađlo odmenjeni večer. Ka-

pitan je prišel natančno po dogovoru skrivaj skozi zadnja vrata v generalovo hišo. Zdajci pričneta z Rozino spravljati ures, dragocenosti in najlepšo obleko v veliko popotno skrinjico ter odpravljati se na beg. Sredi teh priprav začujeta! — o joj! ropot korakov, približajočih se po hodišču Rozininim sobam. „Za Boga! to so koraki mojega očeta!“ — reče vsa plaha deklica. In res, ni se motila. Eden domačih slug zapazil je bil namreč kapitana, ko je tako pozno se prikradel v hišo; videl ga je iti v Rozinine sobe, ter koj to naznanil generalu; to pa le iz mrznje proti nesrečni deklici, zaradi ktere je bil nedavno prav ostro kaznovan. General je hčerko, edinico svojo, nad vse ljubil; a spoštoval je osobito tudi kapitana, odlikajoč ga s popolnim zaupanjem svojim. Na besede slugove pa je bil kar ves zdivjan. „Je li mogoča taka črna prevara moje ljubezni in mojega zupanja!“ — zareži general; potem pa gromovito reče slugi: „Ako si me nalagal, Bog se usmili duše tvoje!“

Zgrabivši jaderno dvoje basanih pištol naglo odide iz sobe. Na srečo, — ali pa morebiti na nesrečo so bila vrata sprednje Rozinine sobe zaprta. General jezno in strastno potrka. Rozina je bila vsa prevzeta in plaha od groze. Stanice njene namreč niso imele nobenih družih vrat memo onih v sprednjo sobo, in pred temi stal je ravno zdaj srditi oče; okna proti hodišču so imela vsa močno železno omrežje; skozi ona sprednje hišne strani na ulice dve nadstropji skočiti pa tudi ni kazalo. Vsa v obupu ozirala se je Rozina po rešitvi. Nevarnost se jej je zdela čedalje večja; — ropot na vrata sprednje sobe vedno jačji, pomoči pa od nikjer....

(Dalje prihodnjič.)

Iz českých písní Václava Poka Poděbradskega.

Poslovenila Lujiza Pesjakova.

1.

Plavaj ladja!

(Plyň má lodko!)

Plavaj ladja mi veselo
Čez valovje modro belo,
Ako veter tudi brije,
In hripavno sova vpije.
Plavaj ladja mi drznó,
Kamor vódim te z rokó!

Tje kjer solnce zlato vzhaja
In s svitlobo nas obdaja,
Ino tje kjer ga vsakdanje
V záton pelje potovanje:
Tje mi plavaj in nazaj,
Da lepote najdeš raj!

Plavaj k bregu sladke nade,
Sprejmi radosti zaklade;
Plavaj ladja do ostrova,
Kjer blaženstva si gotova —
Plavaj hitro, nesí me
Tje do ljubice sladké!

2.

Pri zibki.

(Ukolébavka.)

Smejaj dete se mladó,
V materno poglej okó!
Žitje ti je nébo dalo,
Da boš nekđaj svet spoznalo;
Zjasni lici si
Moja sreča ti!

Rožico ti podelím,
V roko ti jo položím;
Vsaj sem za-te jo vsadila,
Da v prihodnje bo krasila
Roža te sladká
Pomladanska vsa.

Kedar zrasteš mi brhkó,
Nogce staviš vže samó,
V lepe te popeljem gaje,
Tje, v narave rajske kraje:
Venčice za-te
Spletam tam cvetné.

Ko razvežeš jezik svoj,
Ki ga dal je stvarnik tvoj,
Bodeš starše ljubkovalo
„Máma“ jih in „áta“ zvalo —
O kakó bo glas
Sládek vsaki čas!

V blagor tebi in korist
Mi otročič lep in čist,
Bodem skrbno te gojila,
Bom na tebe le pazila,
Z marnjo ti krasnó
Mikala uhó.

Bógu, dómu posvetim
Tebe dete in želim,
Da bi rastlo njima v slavo,
Spoštovalo čast in pravo,
Da boš vekomaj
Radost mi ko zdaj!

Slovenske uganjke

in njihov pomen za slovensko mitologijo.

Spisal Davorin Trstenjak.

(Dalje in konec.)

V.

*Pada grah, Ded ga mlat'; —
Da je strah; Čepič mu železen bat.
Kaj je to?*

Ta uganjka pomeni točo. Točo si misliti kot grah, in viharno oblačno nebo kot grahovo njivo, bilo je tudi pri Nemcih navadno. Grimm tudi o tem piše obširniše.

Da je tudi pri Slovanih vladal ta nazor, pričuje naša uganjka in pa ruski bogatir Pokotigorošek, ubijalec zmaja.¹⁾ Bog groma, to je, ded z železnim batom, ubija viharne daimone, katerih simboli so bili zmaji, pozoji. Med to borbo pada toča — nebeški grah (primeri: Babje pšeno, kašo), da je strah.

Po nemških povestih se palčnjaki (die himmlischen Gewitterzwerge), kateri bogu groma kuje kladvo, bat, skrivajo v grahovo polje,²⁾ to je, v viharne točonosne oblake.*)

VI.

*Taran — Taran — Kam priteče,
Sekiro meče, Vse poseče.
Kaj je to?*

To uganjko so mi dali za razvozljanje rajni sveto-maskovski župnik Ecel, rojeni iz Žetincev na levem

¹⁾ Primeri Jakoby „Myth. Wörterb.“ sv. Ixion. ²⁾ Kuhn „Die Mythen von der Herabhöhlung des Feuers“ str. 21.

*) Na delovanje groma tudi streže ta uganjka: „Mlinar mele, mlin ropoče, mesto moke dá nam toče“. Gromski hrup se misli kot ropot mlina, in gromski bog je nebeški mlinar. Slična je rusinska: „Oj na gorje Samoborje, kamen muku mele“. Mlinski krogli kamen predstavlja orodje gromskega boga, sansk. čakra = gršk. κύκλος, orodje Indrovo.

zdaj pod imenom Trebisond, najvažnejše trgovsko mesto na tem primorju. Tje vprek leži Krim, stari tavrski polotok z rogljasto svojo podobo, razrušenim Sebastopoljem in krvavimi bojišči Inkermana in Balaklave, ki pa vkljub vsemu temu je dežela, ktere čaka cveteča prihodnost. — Poglejmo tje na levo na bregovje, skozi katero struge Donave tekó, in sopet se spominjamo starodavnih časov: ondi je stalo mesto Tomi, kjer je dobrovoljni pa lahkomišelní Ovid v pregnanstvu živel. Zadej stoji Odesa, glavno trgovsko mesto ne le Besarabije in črnomoških stóp, temuč tudi južne Rusije. Spomina vredno je to, da ravno po Krimskem boji so vsi primorski kraji črnega morja velikansk korak storili v napredku obrtniškem in kupčijškem in v blagostanji. Ko so v tem boji trgovci in fabrikantje oskrbovali francosko in angleško armado, stopili so v zvezo z mnogimi črnomoškimi mesti in tako nove poti odprli trgovstvu in obrtnijstvu. Na to pač nihče ni mislil, ko se je začel oni boj. Iz Odesa in drugih ruskih primorskih mest vozijo vzlasti pšenico, loj, kože, volno in usnje rusovsko, nazaj pa jim dohajajo mnogovrstni izdelki evropski. Tudi južno primorje, ki obsega severno malo Azijo, se je povzdignilo v živahno kupčijstvo. Kupčijo Perzije, Armenije in celó centralne Azije posredujejo luke male Azije. Kar se ondi prideluje, ni še zdaj velikansko: volna, kože in žito je ondašnji pridelek; al narod je delaven, trgovstvo ga mika, in kedar na mesto turške nečimurnosti stopijo umna vladna načela, bodo te dežele z bogato svojo zemljo kakor od smrti se povzdignile v življenje.

Na vzhodni strani pa, kjer Kavkaz svoje pogorje do primorja razteza, ni mogoče sél napraviti živahnemu obrtniškemu gibanju; ondi so le ruske vojaške postaje; tudi v zahodu, kjer se Balkan vzdiguje, je primorje polno pečevja in skalovja, da ni varnih luk. Dalje tje leži pa najkrasnejši kraj črnega morja, to je, Bospor — to je izmed najlepših krajev menda najboljši celega sveta. Potem Marmara morje. Lahko je razumeti, zakaj Rusija tako živo hrepení po Bosporu, in zakaj vse druge vlade si na vse kriplje prizadevajo, da ne bi Rusija tega dosegla, kajti če Rusiji obveljá to posestvo, jej nihče ne more braniti, da ne bi rok stegnila po mali Aziji; potem pa bi se približal čas, o katerem ameriški politiki že davno govorijo, da Rusija in Amerika posedete vsaka polovico glavne kopne zemlje. Amerikanci že davno zahodno Evropo imenujejo starikasto, ki konec jemlje, in da kmalu bodo iz Amerike v Evropo hodili gledat propadle kraje človeške omíke, kakor so nekdanj hodili Rimljani v Atiko. — Tega prizora sicer ne pripušča nemški časnik „Ueber Land und Meer“, po katerem smo posneli te črtice, rekši, da germanski duh bode slovanskemu še dolgo kos, in da bode še mnogo Amerikancev umrlo, ki ne bodo doživeli pogreba ostarele Evrope. Mi pa pravimo, da to samo On vé, ki človeštvu „piše véliko pratiko“. Da Napoleon ni več francoski vladar, s tem je Turčija zgubila največega svojega prijatelja.

Lepoznanski del.

Propást srca.

Svobodno po hrvaščini posnel Josip Levičnik.

(Dalje.)

Trkanje na duri sprednje Rozinine sobe postalo je zdaj kar naravnost strastno-divje. Kapitan je vendar ostal pri vsem tem popolnoma hladán! „Vem pomoči“ — reče poslednjič, brezskrbno nasmehljaje se — „po-

moči, kakoršno mnogokrat vidimo pri glediščinih igrah. Zaklenite me v to-le veliko popotno skrinjo“. In resnično, kar nič si ni pomišljeval, ampak vlegel in sklučil se je v odprti krnir, akoravno je šlo to zeló težko, kajti človek bil je čvrst in visok. Deklica pomeče nekaj obleke na-nj, zaklene krnir, potisne ga pod posteljo; potem hitro pospravi po sobi razmetane dragocenosti in oblačila, ter osrčivša se kolikor mogoče, odpre zdaj vrata sprednje sobe. Na videz vsa začudena zavpraša: „Kaj je, dragi oče? — kaj se je pripetilo, da me tako kasno kličete, in to še s pištolami v roci?“

„Nič ni, prav nič“ — odgovorí general; „sam ne vem, kako da me je spreletel neki nemir, ki mi ne dá pokoja; neka predčutja so me vnepokojila, kakor da tebi preti kaka nevarnost“. In pri teh besedah koraka na videz pokojni mož v drugo, glavno sobo Rozinino ter pozorno ogleduje po vseh kotih; ker pa nič sumljivega ne zapazi, sede mirno na zófo.

„Spominjaš se li, dušica draga, da ti je ravno to noč pred osemnajst leti umrla premila mati?“ — reče general.

„Vem, srčnoljubi oče“ — odvrne Rozina; „ravno ta spomin mi ni dal nocoj tako dolgo zaspati. In akoravno mi ni bila sreča, po licu poznati veliko prežgodaj umrlo mater, mi vendar srčni čút pravi, kaj pomeni beseda mati. Pa, zahvaljujem se Bogu, da mi je dal zato tako miloskrbljivega očeta, ki mi v vsem nadomestujejo drago majkico“. Pač lepe besede, toda ravno tako lažnjive; — v resnici so Rozini do danes redko redko kedaj prišli v misel umrla mati. Prvi pot se je danes zlagala; pa tudi prvokrat se prilizovala očetu, kar dozdej deloma iz napačne sramožljivosti, deloma pa tudi iz ponosa še ni nikdar storila, akoravno je res zeló ljubila svojega očeta.

General, iskajoč tolažbe v spominu na svojo pokojno suprugo, katero je bil po dolgih in težkih zaprekah dobil v zakon, in tako zgodaj jo zopet zgubil, goričeval je še dolgo o njej s hčerjo. Le-tá, akoravno se je videlo, da ga pozorno poslušá, ni tudi kar besedice razumela od vsega, kar jej je govoril oče. Vso dušo njeno zavzemala je namreč skrb za kapitana in njegovo nevarnosti polno stanje. Komaj komaj je utajila duševni svoj nemir, neprestano pazeča, se li ne čuje po sobi kapitanovo dihanje. Zdaj se nekaj premakne v kernirju! — in deklico prešine po vseh udih strahoviti čút, kakor da jo je zadela strelja iz jasnega neba. Bože mili, vendar ne bo — ? pomisli oplašena Rozina; pa zdajci se zopet sama sebe tolaži, češ, da je zopet vse tiho.

General je ostal še dolgo poleg hčere sedé in razgovarjaje se ž njo ljubeznjivo, ljubeznjivši, kakor kdaj popred, in to tem več, ker mu je srce nekako očitalo, da je hčerki svoji prizadjal veliko krivico, ker je o njej tako sramotno sumil. Hotel je toraj s toliko večo ljubeznjivostjo tej sumnji zadostiti, ker ga je bila deklica s tako lepimi besedami o spominu na rajnco mater, kateri je general še zdaj čez vse mere veliko ljubezen hranil v srcu, ginila in ublažila. Rozina pa je bila nasprotno med vsem tem časom nemirna, kakor da sedi na žrjavici.

Zadnjič poljubi oče hčerko na čelo, in ljubeznjivo se od nje poslovivši odide.

Rozina zaklene jadrno za očetom sobne duri, hití potem k krnirju, zvleče ga spod postelje, ter ga odpre.

Začudjeno gleda, zakaj se kapitan urno kviško ne skloni; zakaj da ne odvdigne obleke, katero je bila na njega nametala. Gleda — al on se ne premakne! Vendar ni bil morebiti zaspal med tem za-njo tako strahapolnem časom? si misli. Prime ga za rame; al

on se ne gane; — — močno ga strese, — — pa vse zastonj: — nepremično leži v krnirji; — zadušeni! — mrtev je! — — —

Oh! oh! — strahovita ura ubogi Rozini!

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi.

V Gorici 15. aprila. — x†y. — Pretekli četrtek je imelo politično društvo „Soča“ občni zbor; seja je bila jako viharna. Vzrok temu je bil predlog družabnika Kerševani-a, da naj se sedanji odbor odpove, ker občnega zaupanja ne vživa. Med debato se je od one strani, ki je sedanji odbor zagovarjala, vse preveč strastno in osebno govorilo. Vdeležili so se debate gg. Klavžar, M. Dolijak, dr. Tonkli itd. Dr. Lavrič se je bil že od začetka, prepustivši prvosedništvo duhovniku Vales-u (za ta posel nepripravnemu) iz zbornice podal, naznanivši še popred, da misli izstopiti iz — deželnega zbora. (Znabiti, da je hotel le reči, iz „Sočinega“ odbora). Še predno je glasovanje o K-ievem nasvetu sedanji odbor razrušilo, odpovedali so se odborništvu Vikt. Dolenc, Klavžar in — če sem prav razumel — tudi župan in poslanec M. Dolijak. Volitev novega odbora pa se ni opravila brž tisti dan, ampak pride še le v prihodnjem občnem zboru na dnevni red. Tako je bila odložena tudi razprava družih točk v programu. Sicer pa je ud g. Perozzi vendar-le že začel razlagati predlog zastran zaupnice, ki bi se imela dati našim slovenskim deželnim poslancem, in ktere ga je g. Oblak popravil v tem smislu, da se politika slovenskih poslancev odobrava. — Kerševani-ev predlog ima namen, kakor trdijo njegovi podporniki, spraviti vse goriške Slovence pod en klobuk, ker sedanji odbor je le zastopstvo ene same stranke, in še izmed te odpadajo že mnogi od društva. Živo želeti je res edinosti, saj le v edinosti najdemo moč, bodi vladi, bodi lahonstvu nasproti. — Danes je prišel v Gorico novi naš primorski namestnik, baron De Pretis in ostane tukaj — pa menda le bolj kot privatnik pri svoji zlahti (Böckmann-Ritter) — kakih pet dni. — Drugi teden se bode začelo naše mesto s plinom razsvetljevati. — Favetti je dosegel svoj namen: mestno starešinstvo mu je prisodilo pokojnino (1000 gold.). To je pa le prva stopinjica do tajništva, ktero se mu gotovo v kratkem času zopet izroči. — Danes sem čital v Tržaških časnikih red letošnjega rekrutovanja, ktero se bo ta in prve dni prihodnjega meseca vršilo. Odločeni so v tem redu tisti okraji, iz katerih se bodo nabirali novinci samo za pomorstvo. To so vsi laški, malo kje s Slovani pomešani okraji na Goriškem in v Istriji. Da bi se ti ljudje v poseben polk na suhem devali, ne bi bilo ravno napačno; ali da se ima naše pomorstvo samo z laškimi ali pollaščenimi elementi vzdrževati, to nikakor ni prav, ker utegnemo zopet doživeti isto, kar se je zgodilo z benečanskim brodovjem l. 1848. O Maks, Maks! kje si? Ti si vedel, česa avstrijsko brodovje potrebuje: slovanskega (dalmatinskega) duha, namreč, in slovanskega materijala! — Naš primorski peški polk št. 22 se bo klical odsehal „Weber“.

Štajarsko. (Katoliško tiskovno društvo v Mariboru) je imelo 12. t. m. ob treh popoldne svojo prvo sejo, v kateri so se slišali prav izvrstni govori o namenu društva. Govorili so sledeči gospodje: deželni odbornik M. Herman, dr. Ulaga, deželni poslanec kanonik Kosar, župnik Ripšelj, prof. Pajk. Bila je tudi volitev odbora; izvoljeni so ti-le gospodje: Izmed ustanovnikov: Fr. Kosar, kanonik v Mariboru; Jan. Pajk, profesor v Mariboru; dr. M. Prelog, zdravnik v Mariboru; dr. Jož.

Pajak, profesor v Mariboru; M. Herman, dežel. posl. odbor. v Gradcu; namestnika: Jurij Matijašič, st. župnik v Mariboru; dr. Jan. Kr. Pogačar, st. prošt v Ljubljani. Izmed deležnikov: Mat. Modrinjak, korar v Mariboru; Jak. Bohinc, špiritual v Mariboru; Mat. Rola, korvikar v Mariboru; dr. A. Murko, dekan v Hočjem; namestnika: Ignacij Orožen, kanonik v Mariboru; Jan. Šolar, gimn. prof. v Ljubljani.

Radoljca 14. apr. P. C. II. — 11. malega travna se je zbralo mnogo domoljubov iz radoljškega okraja in nekteri vnanje gospodje pri Petranu na Mlinih, da bi se posvetovali o programu ter določili dan in kraj, kje se ima sklicati gorenški tabor. Vdeležilo se je tega zbora mnogo kmetov, ktere smemo šteti med bolj omikane, in sicer iz vseh kotov radoljškega okraja. Po nagovoru gospod Ovsenek-ovem, ki je predsednik organizaciji taborovi bil, poprime besedo gospod profesor Zupan, ter kot odbornik Kastavskega tabora, pozdravlja osnivalce gorenskega tabora, dalje povdarja potrebo složnega delovanja Slovencev in južnih Slavenov. Po tem eden odbornikov začasnega odbora nasvetuje točke prihodnjemu taboru. Po prav živahnem razgovarjanji, ktere ga se je vdeležilo mnogo gospodov, se konečno odobri naslednji program: I. Zedinjenje Slovencev v eno celoto z enim deželnim zborom v Ljubljani. II. Gozdne zadeve na Gorenskem. III. Vpeljava slovenskega jezika v uradnije in šole. IV. Sedanje šolske postave naj se deželnim potrebam primerno preuredé. V. Kako bi se pomočne založnice na Gorenskem dale ustanoviti. — Razgovor je trajal od pol ene do 3. ure; potem je bil skupni obed, in potem volitev osnivalnega odbora. Vršilo se je vse v najlepšem redu, le pri nasvetu točke „Glavna šola v Radoljci“ je nek gospod to točko ali prav za prav nasvetovalca te točke napadel tako, da bi dotičnemu gospodu ne škodovalo, ako bi v prostih urah prebiral „Olikanega Slovenca“, ali ako si oskrbi „Bogumil Goltz die Weltklugheit und die Lebensweisheit“. Se ve, da se mu je zavrnilo prestrastno besedovanje. — V osnivalni odbor so izvoljeni naslednji gospodje: Lorenc Pintar, župnik in deželni poslanec na Breznici za predsednika; Janez Ovsenek, posestnik in poštar v Lescah, za blagajnika; France Legat, véliki posestnik v Lescah; Janez Toman, fužinar v Kamnigorici; R. S. Mihelač, knjigovez v Radoljci; Albert Kapus pl. Pichelstein, župan in posestnik v Kamnigorici; Janez Sajovec, župnik v Mošnjah; Matevž Brence, posestnik in župan v Hrašah; Jakob Legat, posestnik in krčmar v Lescah; Pirc, posestnik in fužinar v Kropi; Blaž Artelj, župnik v Kranjski gori; Fister, posestnik na Prezrenah; Jan. Žan, duhovni pomočnik v Srednjivasi v Bohinji. — Konečno se je pričela tudi nabira denarnih doneskov, in že prvi dan smo bili z rezultatom popolnoma zadovoljni. Ako bodo doneski tako bogato tekli, bodo priprave velikanske in sijajne. — 13. dne t. m. pa je osnivalni odbor zboroval. Pri tem zboru se je mnogo v vsestransko zadovoljnost odobrilo in določilo. Vložila se je že tudi prošnja pri c. kr. okrajnem glavarstvu za dovoljenje tabora; nadjamo se, da kmalu privoljenje dobimo.

Iz Vogelj poleg Kranja 12. aprila. J. B. — Požiti imamo „Novicam“, da nam je prečastitljiva kmetijska družba premalo plemennih žebcev poslala in da je premalo na ogled poslanih potrdila. Na vsem Gorenskem, kjer je reja konj vendar tako cvetoča, ni več kakor 12 žebcev, in v okolici kranjski sta samo dva žebca, kobil pa je neizrečeno veliko. Ako nam častita kmetijska družba ne preuredí te ustave, se bo reja konjska zmanjšala, ker po 3—4 ure daleč kobile goniti, to je res malo prehuda, in še se ne dobí vsaki

burskago eksportnago“. Za pet kopejek naju prepelje „konnodorožnij dilihans“ nazaj na ploščad.

Zvečer je osnoval slavjanski blagotvornik komitet „boljšoj hudožestvenno-literaturnij večer“ v véliki operni hiši. Večer sicer ni bil srečno izbran; v Mihajlovskem gledišči je bil benefic jako priljubljene francoske igralka, v Aleksandrinskem je prvič po odpustu na oder stopila druga slavna igralka, igralo se je tudi v vseh drugih glediščih, vendar se mora reči, da je komitet svoj namen več kot dosegel; v vsakem obziru se je izteklo sijajno. Ljubitelji umetnosti so se zbrali v velikem številu, posebno viši stanovi so bili v obilnosti nazoči, tako državni kancelar knez Gorčakov, predsednik ministerskega komiteta knez Gagarin. Iz programê, sestavljene iz 26 števil, omenim le te stvari: „Pervaja vstreča Slavjan z rimskim Kesarem“ i „živaja kartina k etomu“ — je poslušalce globoko ganila. Gosposodična kneginja Engaličeva je prekrasno pela „Slavjanskiju pesnju“; njo so obdarili z belimi vencami, prepletenimi s trakovi v slavjanskih cvetih, i tako dolgo klicali, da je slavjansko pesen ponovila. Pozneje je pela ravno ta kneginja prelepo arijo iz opere „Ziznj za Carja“ ter je bila petkrat klicana. Navdušenost je do vrha dokipela pri poemi gospoda Tjutčeva: Černoje morje“; za vsako štrofo je sledilo gromovito ploskanje in pesnik je moral celo poemo ponoviti. Živih podob k tej poemi ni mogoče dostojno opisati, še menj čutov, ki so jih one vzbudile v ruskih srcih. Prva podoba je kazala Črno morje, pokrito z gosto meglo; na bregu je ležalo nekaj trhljih kosov razrušenih ladij; na holmcu je sedela Rosija s povešenim vojenim praporom; pri njenih nogah je ležal v verige vklenjeni Neptun s povešenim trizobcem. Godba je otožno igrala. Megla začne rdeti — zánaves pade. Druga podoba: Morje čisto; na horizontu se dovolj jasno vidijo ladije, Neptun, vže nekoliko oprt na trizobec trga verige. Tretja podoba: Mnogobrojni flot; Rosija stoji ponosno na holmcu z vihrajočim praporom, Neptun jej kaže s trizobcem na flot. Po drugi podobi gromoviti „urá!“ po tretji ni bilo konca klicanja, dokler je niso ponovili — cela hiša se je vzdignila i pela stojé „narodni gimn“. Pri apoteozi Rosije je bilo posebno zanimivo, kako Čeh Poljaku prigovarja, posnemati zgled drugih Slavjanov; Poljak se je držal, kakor človek, ki bi rad ubogal prijatelja, i sam ne vé, zakaj ga ne uboga. — Ta literaturna beseda se je tako dopala, da so jo včeraj ponovili.

(Dalje prihodnjič.)

Lepoznanski del.

Propást srca.

Svobodno po hrvaščini posnel Josip Levičnik.

(Dalje.)

Grôze se zgrudi ter pade Rozina, od neizrekljivega zavzetja nadvladana, enaka pogaženemu črvu ob kraji krnjirja na tla. Svojo ljubezen, svoje poštenje, svojo prihodnost! — vse vidi hkrati vničeno ter v prah pomandrano! In kaj hoče početi z mrličem? Kaj bode k temu rekel oče, kaj mesto, svet? Kako bodo sodnije šle vsemu temu na sled? In kako bodo sodnijska izpraševanja poleg njenega že tako do smrti presunjenega in ranjenega srca ognjusile tudi čast očeta njenega? — Vrh tega pa bo prisiljena, da sama javno na vid postavi pred vsem svetom svoja skrivna čutstva, ter iskreno ljubezen svojo. To in še sto drugih reči sukalo se jej je v strahovitih vrtincih po možganih, in vsa njena čutila vtopila so se v morje neizrekljivo žalostne, sramote polne prihodnosti. — Čez dolgo se še

le zopet po malem razbere; zlasti pa jo je v zavest probudil žalostni jok in stok, ki se je razlegal raz dvorišče gori skozi žalostno nočno tišino. Sluga, ki je bil generalu naznanil skrivni dohod kapitanov, prejel je bil ravnokar obljubljen kazen za svojo videzno lažnjivo obrekovanje.

Rozina odpre okno. Jok je prenehal, a Ivan — tako namreč je bilo slugu imé — korakal je proklinjajoč in z zobmi škripaje ravno preko dvora. Kaj da se je ravnokar ž njim zgodilo, se vé, da se revici Rozini še sanjalo ni. V tem hipu prešine jo nova misel; videzna zvezdica upa približiti jej zmed tamnih gromonosnih meglá. — „Ivane!“ zakliče tiho Rozina; „Ivane! pridi hitro hitro gori!“ On posluša, in tudi uboga.

„Ivane! bi mi li storil ljubav?“ zavpraša došlega. „Ne bo ti žal, ako mi spolniš prošnjo mojo; videl boš, da te prebogato poplačam; samo zakleti se mi moraš pri Bogu in vseh nebesih, da živi duši ne črhneš o tem besedice. Glej! ta-le krnjir odnesi, pa dobro glej, da te nihče ne zapazi. Znan ti je globoki ribnjak zunaj mesta. Tje krnjir zanesi. Ob bregu je privezan čolnič; v njega sedi, odrini tje na osredje in potopi krnjir v globočino ribnjaka. Hočeš li to storiti? In nikomur nič o tem praviti?“

Sluga je v vse to pritrdil, akoravno se mu je vsa reč zdela nekako čudna in zamotana. Al pogled na svitle cekine je naglo razpihal vse sumnje in dvombe. Tako je tedaj malovredni in razuzdani človek, ki je že zdavnej zaslužil, da ga general spóka iz službe, dobil hčerko njegovo v zanjke svoje. Mislil si je sam pri sebi: to bode odslé krasno življenje! — — — jadrno toraj zgrabi krnjir, zadene ga proklinjajoč, da je tako vražje težak, ter odide.

Polnoč je bila minula, na ulicah ni bilo žive duše, in nevidjen dospe sluga srečno do ribnjaka. Proklinjajoč zopet svoje težko breme telebi tu na tla; — pokrovec se razkolje, in — mrtvo truplo kapitanovo izvali se iz krnjirja.

Mesec se je bil prikazal ravno ta hip izza oblakov ter obsijal s svojimi bledimi žarki strahoviti ta nočni prizór. Ivan se nekako preplaši; al misel na cekine in brezskrbno prihodnost ga kmalu zopet ohrabri. Hudomušno se posmeja, ter potihoma mrmra: „Da, da; saj sem vedel, da se nisem motil, ter videl res iti adjutanta skrivaj iz gospodičine sóbe. Ona zna lepe vragolije, večje kakor bi si kdo mislil!“ S težkim trudom stisne in stlači poslednjič sluga zopet mrtveca v krnjir, zapre pokrov, kar se je najbolje dalo, sede poleg krnjirja v čolnič, odrine proti osredju ribnjaka, ter izvrši ondi do pičice na tanko svojo nalogo.

(Dalje prihodnjič.)

Slovstvo.

* Nemška knjižica za brambo národnih pravic Slovencev je ravnokar v Mariboru na svetlo prišla pod naslovom: „*Politische Erörterungen zum Verständniss der Vergangenheit und Gegenwart*“. Knjižica ta je prvo delo, s katerim je katoliško-politiško društvo Mariborsko pričelo svoje delovanje, in da bi temeljito in pred vsem drugim razjasnila poštenim Nemcem, kaj da Slovenc, hočemo, zato se je pisala knjižica v nemškem jeziku. Al mož, ki je to knjižico pisal, ni le iskren Slovenec, ampak pošten Avstrijan je skozi in skozi. In kako je razloženo vse to, kar knjižica obsega? Tako jasno tako bistroumno, tako logično, tako mirno brez vseh fraz in sofizmov, da je res veselje čitati dobro brošurico. Želeti je tedaj, da bi jo v roke dobili posebno oni Nemci in Nemke, ki okuženi po „Tagespošti“, „Tagblattu“ in enacih strupenih listih, še omahujejo,

prestari pomen svitlobe, blešča, jasnosti. Potebnja pravi, da v ruskih narečjih znači: jagnut, žignut, urere, ardere, fulgere, toda bi bila jagolnica imenovana po svitlobleščeči svoji farbi, ali pa, ker napoveduje s svojo prikaznijo, da je prišel čas svitlobe in blešča po razpodenji temnih zimskih oblakov. Iz korenike jag Potebnja izpeljava imé mitičnega slovanskega bitja Jaga-Baba, Ježi-Baba, česk. Jahoda-Baba, ktera je med oblaci in svitlobo igrajoča se boginja enaka nemški Perhti, čije ime tudi pomenja: svitla, bliščeča. Iz korenike: ag, prejetovano jag je brez dvombe ime: agne, jagne, po oni analogiji, po kateri: juvenis, juvenis, junec, nemšk. jung iz korenike dju, lucere, splendere, tako, da mladeneč človek in mlada žival sta dobila poznamenovanje po svoji prijazni, živosvitli prirodi. Tudi beseda jagoda, uva in genae, znači svitlo bleščečo stvar, kakor tudi drevo: jaged zarad lesketajočega svojega listja, se ima izpeljevati iz korenike: ag, jag. *) Sorodna utegne biti: sansk. jadž, sacrificare, jadžna, sacrificium (Feueropfer), jadžvan, sacerdos **) in pa grška ἄγρος, rein, lauter: ἀγλαός, glänzend, schön, ἀγλαία, Glanz, Pracht.

Utegnila je tudi cvetka jagolnica biti posvečena boginji Jagi, kakor perunika (iris germ.) bogu Perunu.

V okolici, v kateri sedaj prebivam, tej cvetki pravijo: ragušica (ragušča) in tudi korenika rag, znači svetiti, lucere, splendere, starorusk. raga, penezi, denar zarad svitlobe, primeri rusk. dengi, denar in litovsk. slov. denginti, degati, degniti („solnce je malo skoz megle degnilo“ = zasvetilo) lucere, urere itd., primeri sansk. rádž, splendere, rádžata 1. albus, 2. argentum. gršk. in lat. po prestavi glasnikov ἀργ — ος, arg-entum, irsk. airg-iod, srebro. Ragušica je ravno tako, kakor jagolnica utegnila dobiti imé po božanstvu kakošnem luči: Ragušu, čijega ostanek bi se utegnil najti v staroruskem mitičnem bitji: БРЛЪ, РЫЛЪ, Ergel, Rgl.

Ergel, Rgl, Raguš, Ragon utegne biti polabsko-slovanski: Rugevit, kateri se vjema z indijskim: Raghavat, priimek solnčnega boga Kršnata, in pomenja: splendore, luce praeditus, iz korenike ragh, rangh = radž, randž, lucere, splendere. — Starorusko osebno imé Raguilo tudi ne znači druga, in znamenito je, da so stari Jugoslovani, kakor Bolgari in Srbi grško imé Helena, ktero pomenja: svitla, lucida, splendida, ednačili imenu Ragosna. ¹⁾ Tedaj jim je bila korenika: rag, v pomenu svetiti, enkrat znana. Primeri še litovski rugti, vreti, toda tudi pomen vročine, žgaline.

Tudi imena vesi: Ragič, dalje potokov: Rag-

*) V sansk. korenika ag, znači, to, kar gršk. ἄγος; nekteri iz nje izpeljujejo: ágni, ogenj in ignis. Mi še v sansk. najdemo áhan, kar utegne stati za ághan; áhan pomenja: dén, svitlobo. K temu jag še primeri: srbsk. jaglac, jagočevina, herbae genus, jagla, granum zae tostione, ustione, disruptum, jagrz, Fuchsschimmel. V vseh teh besedah tičijo pomeni: ognja, svitlobe, žerjavine, ognjene barve.

**) Vulkan starih poganskih Litovcev (Narbutt I, 29) se je velel: Jagaubis. Ker „Vulkan“ sansk. ūlka, torris, goreča glavnja, ogorek, ima svoje poznamenovanje po ognji, s katerim dela, toda tudi Jagaubis. Gotovo je sansk. jadž, sacrificare, izvirno pomenilo: žgati, požgati, ker so sacrificia bila holocausta, žgavne daritve, primeri staroslov. žerec, sacrificator, iz korenike gor, žer, urere, žeravie, žeravka, carbones candentes.

¹⁾ Raič, kn. VII. glav. 7. §. 12.

nica so utegnile imé dobiti po božanstvu Ragu, Ragiču, kakor: Radolja, Radoljica po Radolju — Radogostu. (Dal. prih.)

Lepoznanski del.

Propást srca.

Svobodno po hrvaščini posnel Josip Levičnik.

(Dalje in konec.)

Zginil je bil kapitan kakor zgine kafra, in o tem, se vé, da se je po mestu mnogo mnogo govorilo. Zanimiva njegova oseba, — tajnost, ki je krila njegovo proteklost, ktero je on s svojim molčanjem še povekšaval, — poedini prigodki, ki so bili znani iz njegovega življenja, — a k temu še dostavki obče fantazije: iz vsega tega so se bili izcimili mnogoteri mali romani: s kterimi so se družbe po mestu nekoliko časa kratkočasile, dokler poslednjič ni svet kapitana in njegove skrivne osode popolnoma pozabil. Ivan se je skrivaj posmehoval vsem tem marnjam, ter živel veselo in razuzdano, tako, da so se vsi njegovi znanci čudili, odkod da dobiva toliko denarja, in to tem bolj, ker se je, od generala iz službe spókan, potepal po mestu brez vsega dela. On je med tem imel, kakor si je mislil, neusahljiv vir prihodkov — generalovo hčerko. Vsaki čas vedel se je k njej skrivaj prikrasti, — javno ni smel v hišo — ter je od nje denarja tirjal s surovo drzovitnostjo, kakor je to že lastnost tacih ljudi, ki imajo koga v svoji roci, da se morejo maščevati nad njim. Kar je imela Rozina prihranjenega denarja in kolikor koli ga je še dobivala od svojega očeta, vse mu je pometala; al z vsem tem le še ni zadovoljen bil. In če mu je djala, da že sami za lastne potrebščine najpotrebnejši krajcarji zmanjkujejo, grozil jej je s skrajnimi sredstvi, ako mu ne izpolni želja. Ona zastavi poslednjič vse svoje dragocenosti. Stiske in nadloge njene bile so strašne. Njena prva vroča ljubezen, — ljubezen, s kakoršno more zaplamteti samo žena tako krepkih in strastnih čutov, ukončana je bila po trinoški osodi enako naglo in grozovito; — k temu pa je bila, smleta v globočini srca ter stoječa na kraji propasti, še v strahoviti svoji osodi prikovana čvrsto in večno na človeka, ki je bil v pravem pomenu besede izvršek svojega spóla.

Cez dolgo zasije Rozini iskrica upanja, kako se hoče svojega krvosèsa rešiti. Neki stric jej je zapustil v svoji oporoki obširno grajščinsko posestvo v daljni vojaški granici blizo turške meje. Tje odpošlje Ivana, postavi ga za opravitelja celega imetja, samo da ga od sebe odpravi. Al kmalu so dospete od uradnikov in tudi od podložnih grajščinskih kmetov britke tožbe; — dohajale so vèn in vèn prošnje, naj se lastnica podložnikov usmili, ter reši jih novega opravitelja, kogar samovolje in tudi krivic prenašati ne morejo. Dopis za dopisom, tožba za tožbo prihaja. Zdaj vsa nevoljna Rozina sklene oditi osebno na posestvo, akoravno sama ni vedela, s čem in kako da bi pomagala; hotela je vsaj pokazati voljo, da bi bil vendar enkrat že konec v srce segljivih tožb in prošenj podložnikov.

Kakor hitro pride Rozina na posestvo, pokliče Ivana pred se. Al on ni hotel priti. Dal je lastnici glas, da danes želi imeti — mir. Pozneje si vendar Ivan premisli, ter pride, ko se je jelo že mračiti, v gospodinjino sobo. Prosil jo je odpuščenja, ter se je obnašal še dovolj uljudno, to je, uljudno po svoji navadi; kazal bi bil celó rad še nekako dvornost, se vé, dvornost, kakoršne se je bil poslednji čas priučil po gostilnicah, ako bi mu pijanost ne bila vezala jezika. Nepovabljen

sede poleg Rozine. Ona je sedela kakor kip iz marmeljna, blede in nepremična; v črnem njenem očesu plamtelo je z muklim in strastnim ognjem hkrati ponos, bolečina in preziranje. Ivanu se je valjal jezik; kvasil je tje v en dan, sam menda ne vedoč, kaj; Rozina pa ga tudi ni poslušala. Bila je na videz kakor mrtva; al v srcu jej je kipelo in vrelo. Ni mu odgovorila besede, niti se ganila. Tihota zavlada zdaj po sobi — smrtna tihota. Rozina, črni sklep snuječa, kakor od gada pičena, zdaj jaderno vstane. Iz oči blisketal jej je strastni ogenj in obup. Ivan jo zgrabi za roko, ter jo hoče vdržati. V neizrekljivem srdu se mu strga Rozina iz rok, popade svečnik s prižgano lučjo, ter švigne iz sobe, vrata siloma zalušivši za seboj.

Kmalu zatem je stal obširni poradani *) grad v — plamenu!

Kdaj in kako da se je zanetil in vnel, nihče ni vedel. Na gašenje ni bilo misliti, ker vsaki se je štel srečnega, da si reši življenje. Družina je kakor brez glave begala sèm ter tjà. Edinega Ivana ni bilo nikjer videti. Pa glej! na enkrat se prikaže pri oknu zgornjega nadstropja, okrožen od dima, objet od plamena. Nihče se ni hotel in tudi že ni mogel podati po-nj v goreče poslopje; on pa vendar tudi ni hotel živ zgorjeti, temuč poskoči že zeló opečen skozi okno v dvor. Ranil se je s tem do smrti, in komaj da je bila še duša v njem. Zdaj mu vendar priskoči grajski zdravnik na pomoč; — Ivan se še za ene trenutke zaveda, a to menda le kakor nalašč v veliko nesrečo Rozinino. Z malo besedami razodel je namreč okoli stoječim, kaj se je bilo zgodilo one osodepolne noči v generalovi hiši. „Unemu je takrat odprla tihi grob v mrzlih ribnjakovih valovih; meni je hotela zdaj porahljati posteljico v razsrdenem plamenu; jez pa jej hočem povrniti vse to s tem, da jej preskrbim če ne huje, vsaj varno stanovanje v tamni jetnišnici“.

To so bile Ivanove zadnje besede. Vsled razodete te dogodbe bila je Rozina pred sodbo poklicana in na mnogo let v ječo obsojena. —

Končal je s tem prijatelj moj žalostno pripovedko svojo. Pozorno sem ga ves čas poslušal, in z otožnim duhom se poslovil od njega.

Ozir po svetu.

Iz Ruskega.

Iz Petrograda 1/12. aprila. —η—
(Konec.)

Knjige v Petrogradu skoraj tako prodajajo, kakor v Ljubljani tepke. Razun velikih, večidel po Njevskem pomeščeni „knjižnih magazinov“, s katerimi se ne morejo meriti po številu i krasoti dunajske „Buchhandlungen“, se nahaja posebno mnogo „knjižnih lavok“ (na Dunaji „antikvarji“) po Voznesenskem i po Boljšom prospektu i skoraj na vsakem mostu. **) Pri priložnosti sem prašal „knjigoprodavca“, zakaj so ravno „knjižnija lavki“ po mostih pomeščene. „Što bi letom razkalenija knjigi prohlaždatj, a zimoju ocepnelija raztapljivatj“ — mi je mož modro odgovoril i še nasmešnil se ni pri tem. Zdi se mi, da sem nekaj enakega vže čital v nekem slovenskem dopisu iz Petrograda — nu, kaj za to? zakaj bi ne smel povedati, kaj „ostrak“ radovednežem ponavlja? V taki lavki sem kupil „sočinenija“ Puškina, sedem tomov, debelih, od-

*) Besedo „poradana“ rabijo v naših gorenskih krajih za lesene stavbe, ki so zunaj z apneno mavto ometane, ter so skor popolnoma enake zidanim poslopjem. Po Hrvaškem in Ogerskem se vidi prav obilno takih stavb. Pis.

**) Teh je v Petrogradu lepo število 160.

lično vezanih, i kar je glavna stvar — brez apostrofa, za sedem rubljev. *) Ne omenjam čitateljem zato najpred Puškina, kakor da bi bil on med ruskimi pisatelji največ spisal, ampak zato, ker se mi on vsakem obziru najbolj dopada, njegov jezik je prekrasen i bogat i za Slovence najlože razumljiv. Tudi Francozi i Angleži niso nobenega ruskega pisatelja toliko čitali, kolikor Puškina. Ruska literatura sploh se je skoraj na vse strane vže bogato razcvela. Veliko krivico dela resnici, kdorkoli s kritiko sodniškega stola s preziranjem slavjanske, i posebno ruske literature, kakor da ne bi imela ničesa, razun nekoliko diletantičeskikh pesnic o ljubezni, tici i cvetici (kar je sicer vse prav lepo) naši mladini na zapad kaže, kot na edini zaklad vsega lepega. Da, tam je mnogo lepega, i naša mladina se iz zapadnih literatur lahko mnogo uči, to rad sam prizna, kdor noče biti enostranski — tam je pa še več puhlosti i takega „veltšmerca“, ki jo uči kesati se, da se je rodila. Hočeš nasladiti svojo dušo z zdravim humorom, bistrumno satiro, nežno ostroto — čitaj Puškina. Lermontov ti gorko i britko pové, kaj si, pa prečitavši njegove poezije ne boš pomišljal, kaj bi ti bilo boljše, skočiti li v Vezuvov krater ali doma v sobici si vrat prerezati — pomišljal boš vse kaj družega. S Turgenjevom v roki ne bo skočila dekle skozi okno, ampak zvedela bo iz njega, kakošen je svet na vostoku i na zapadu i po tem se bo ravnala. Če hočeš smejati se — vzemi Gogolja v roke — njega ti ne bo treba pred sestro i hčerjo skrivati — malo kateri pisatelj je toliko smeha zbudil, kolikor Gogolj s svojimi „mrtvimi dušami“. Bogastvo i krasota ruskih narodnih „basnej“ je vsemu svetu znana, le mi Slovenci za-nje ne vemo. (Sam Krijlov jih je napisal 324; 64 jih je inostranim deloma podobnih, deloma po njih ponarejenih, ostalih 260 so originalno ruske). Dramatika se na Ruskem prekasno razcveta — Rusom najbolj priljubljena so dela Ostrovskago. Komedije i drame so Rusi začeli k sožalenju tako rekoč vže v privilegiranih fabrikah strojiti, kar se na zapadu vže delj časa godi. To zimo je 30 dramatikov protestovalo v listih zoper navado glediških vodjev v „gubernskih i ujezdnih gorodah“ njihova dela bez njihovega osebne dovoljenja na oder staviti. — O ruski literaturi se mi je potrebno zdelo vže zdaj to omeniti; obširneje Vam bom morda pozneje pisal, kedar bom v njeno svetišče kaj več kot samo pogledal.

Govorniške vaje društva „Slovenije“.

Govoril je dr. Razlag, kakor smo v predzadnjem listu povedali, obširno o slovenskem časnikarstvu in sicer o sledečih točkah:

1. Koliko in kakošnih časnikov je Slovincem treba?
2. Kako se naj naši časniki dušno in materialno podpirajo, toraj zdržavajo?
3. Ali nam je treba že sedaj političnega dnevnika?
4. Ali bi koristen bil časnik v nemškem jeziku?

Pričel je blizo tako-le:

Znano je celemu izobraženemu svetu, da je dobro vredjeno in umno razvito časnikarstvo velevlast, ktera marsiktero koristno reč dožene in narodom vdahne nove ideje v narodno-gospodarskem, političnem in društvin-skem življenji. Predolgo bi trajalo, ako bi vam o tem še hotel na širje govoriti, kar je tudi znanstveno izobraženim gg. društvenikom že tako znano. Naj toraj samo govorim o predloženih 4 točkah.

*) Puškin se je rodil v Moskvi 1799. leta i je umrl v Petrogradu 1837. leta, tedaj jako mlad. V 20. letu svoje starosti je vže spisal, razun več manjših, svojo slavno poemo „Ruslan i Ljudmila“ v šestih pesnih. Pis.